

244

AZ ORSZÁGOS BIBLIOGRÁFIAI MUNKAÉRTEKEZLET

Szeptember 18—20-án az Országos Könyvtárügyi Tanács és a Könyvtár-tudományi és Módszertani Központ országos bibliográfiai munkaértekezletet rendezett a gödöllői Agrártudományi Egyetem épületében.

Az értekezlet megnyitó ülésének résztvevői

A munkaértekezleten több mint két-százan vettek részt, mégpedig nemcsak bibliográfiai munkával foglalkozó könyvtárosok, hanem — és ez különös jelentőséget adott az értekezletnek — bibliográfiaikat készítő szakemberek és olyanok is, akik munkájuk közben felhasználják a bibliográfiaikat. Jelen volt a Magyar Tudományos Akadémia úgyszólván valamennyi kutatóintézetének képviselője, valamint a Magyar Tudományos Akadémia könyvtörténeti és bibliográfiai szakbizottságának elnöke, illetve titkára is.

A megnyitó ülésen Kovács Máté bevezetője után a Művelődésügyi Minisztérium képviselőjében dr. Láng Imre, majd az Agrártudományi Egyetem nevében dr. Magyar András rektor üdvözölte a munkaértekezlet résztvevőit.

A munkaértekezlet két teljes ülést tartott. Az első nap délelőttjén az általános jellegű problémák, a bibliográfia funkciójával, a bibliográfiakészítés műhelyé-

—

71
vel, a bibliográfiai tevékenység irányításával és összehangolásával, valamint tervezésével összefüggő kérdések kerültek tárgyalásra.

Az első nap délutánján és az egész második napon négy munkabizottságban folytak a tárgyalások. A második nap délutánján a két szakbibliográfiai és a nemzeti bibliográfiai munkabizottság közösen tárgyalta meg a kurrens nemzeti szakbibliográfiai kérdését.

A harmadik napon került sor a munkabizottságok által kidolgozott ajánlások megtárgyalására. Az ajánlásokat a munkaértekezlet egyhangúlag elfogadta.

I.

A bibliográfiai munka helyzete a beszámolóik alapján

Haraszthy Gyula, az OKT bibliográfiai szakbizottságának elnöke az előkészületekről szóló beszámolójában a következőket mondotta: „A magyar könyvtárügy országos szerveinek napirendjén az elmúlt évtized folyamán nem egyszer szerepeltek bibliográfiai problémák. Már több éve felmerült annak szükségessége, hogy a könyvtárak által nyújtott tudományos jellegű szolgáltatások egész rendszerét, köztük a bibliográfiai szolgáltatásokat is széleskörű összefogással kérésében vitassuk meg.”

Kovács Máté, az C.K.T. elnöke beszédében kifejtette: „A bibliográfia kérdéseinek megvitatását és korszerű elméleti tisztázását két körülmény teszi különösen fontosá és sürgőssé: az egyik a társadalmunk szocialista fejlődéséből fakadó bibliográfiai szükségletek körületekintő számbavétele és rendszerezése, továbbá elengedhetlenné teszi a helyzet teljes áttekintését és megtárgyalását magának a bibliográfiának eddigi fejlődése is.”

A bibliográfiai munka mai helyzete a résztvevőknek előre megküldött referátumok alapján is kirajzolódott.

Csüry István bevezető referátuma az általános problémák kifejtésére törekedett. Mondanivalója két főkérdés köré csoportosult. Az egyik az országos bibliográfiai munka tervszerűségének kérdése, a másik a bibliográfiai műhely kijelölésének problémája volt. Beszámolójának fő mondanivalói a következőkben foglalhatók össze:

A nagymértékben fejlődő bibliográfiai termés 10–15 évének áttanulmányozása azt mutatja, hogy a szocialista bibliográfia alapelvei, módszerei gyökeret vertek hazánkban. „Mint jellegzetes szocialista műfaj, tért hódított a tömegek világnézetét, kulturális felemelését szolgáló és a dolgozók szakmai tudását

is széles körben előmozdító ajánló bibliográfia. A nemzeti bibliográfiának szerkesztése állami feladattá lett, korszerű színvonalra emelkedett. A legfontosabb termelési ágak és tevékenységi körök korszerű működéséhez, fejlesztéséhez nélkülözhetetlen irodalom hatékony bibliográfiai feltárására erőteljes dokumentációs központok alakultak.”

Ez az erőteljesen fejlődő bibliográfiai tevékenység tette szükségessé a bibliográfiai tevékenység országos koordinálását.

A referátum rámutatott arra, hogy a szükséges koordináló tevékenység terén még sok megoldatlan kérdés van. „A jelenlegi rendszer tág teret nyit a spontaneitásnak, hiszen nem tekinthető országos bibliográfiai tervnek az az összeállítás, amely semmi mást nem tartalmaz a különböző szervek által kezdeményezett bibliográfiák címeinél, még akkor sem, ha az elbíráló hatóság észrevételt is tesz egyes címekre vonatkozólag.” Nem vonható kétségbe az igények spontán jelentkezésének szerepe sem. Az előadó véleménye szerint azonban az országos tervekhez és feladatokhoz való alkalmazkodás elengedhetetlen feltétele a bibliográfiai tevékenységnek.

Élénk vitát keltett Csüry Istvánnak a műhely kérdésében elfoglalt álláspontja. Ő a dokumentáció könyvtári feladatként való felfogása, illetve a bibliográfiai munkának könyvtári szervezetben való végzése mellett foglalt állást. Véleménye szerint, „az irodalmat gyűjtő, rendszerező és az olvasóhoz eljuttató könyvtár és a dokumentáció közt nem nehéz meglátni a feladatok rokonságát, sőt elvi azonosságát”. A vita résztvevői arra mutattak rá, hogy a bibliográfiai feltáráshoz szükséges anyagismeret, a válogatáshoz szükséges szakértelem, a feltárás módszereinek ismerete kizárólag a szakember birtokában van és ezért a bibliográfiai tevékenység elsősorban a szakember feladata. Vitatták Csüry Istvánnak azt a felfogását, hogy a bibliográfiai munka csakis könyvtárban történhet.

Nemzeti bibliográfiánk helyzetét négy referátum igyekezett nagy alaposággal feltárni. Kőhalmi Béla professzor a retrospektív nemzeti bibliográfiák (1473–1920-ig) helyzetét összefoglaló referátumában felvázolta azt a tevékenységet, amely Szabó Károly RMK-jának kiegészítése és új kiadása kapcsán történt. Rámutatott azokra a hiányokra, amelyek meglevő nemzeti bibliográfiánkban a külföldi magyar vonatkozású irodalom feltárása terén mutatkoznak. Figyelmeztetett arra is, hogy a hungaricum-fogalom értelmezése tekintetében retrospektív nemzeti bibliográfiánk és kurrens nemzeti

bibliográfiánk keretei nem azonosak. Felvázolta azt a tevékenységet, amely az állami tulajdonba került könyvanyag feldolgozása közben napvilágra került anyag nemzeti bibliográfiánkba való beillesztése érdekében történt. Ez az anyag még nem került publikálásra, de a készülő bibliográfia kéziratának tekinthető. „Retrospektív nemzeti bibliográfiánk egyik legnagyobb hiánya, hogy a XX. század első két évtizedének anyagát feltáró magyar retrospektív nemzeti bibliográfiának nincs külön munkaközössége, pedig ezen a téren is van pótolni való.”

Komjáthy Miklósné „A retrospektív nemzeti bibliográfia legújabb korszaka” c. referátumában arról számolt be, hogy az OSZK bibliográfiai osztálya előkészíti az 1920-szal kezdődő időszak retrospektív nemzeti bibliográfiáját. A referátum alapján megállapítható, hogy az anyag gyűjtése, az anyag elrendezése tekintetben már igen sok történt.

Kurrens nemzeti bibliográfiánkat — sok évtized mulasztását pótolva — népi államunk hozta létre. Egészen a legutóbbi időkig azonban kurrens nemzeti bibliográfiánk számos megoldatlan és sokszor megoldhatatlannak látszó nehézséggel küzdött.

Fügedi Péternének „A kurrens magyar nemzeti bibliográfia kérdései” c. referátuma megállapítja, hogy nálunk 1958-ban sor került az Országos Széchényi Könyvtár nemzeti bibliográfiai feladatainak tisztázására. Az azóta eltelt három év alatt kialakultak az új típusú magyar nemzeti bibliográfia munkamódszerei, a havi periodicitást félhavi váltotta fel, az átfutási idő az előirányozottnál lényegesen kevesebbre csökkent, az új technikai eljárással készült 1961-es évi kumuláció naprakész állapotban van, végül megindultak a kísérletek a leírások nyomtatott katalóguscédulaként való hasznosítása érdekében is.

Dr. Dezsényi Béla „A nemzeti bibliográfia és a periodikák” c. referátumában arról számolt be, hogy a retrospektív hírlapbibliográfia rendszeres munkája 1960-ban megindult, mégpedig a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával az OSZK Hírlaptárában. Az elsőnek munkába vett 1705-1919 periódus első szakasza (1867-ig) elkészült, és rövidesen megjelenik.

Az OSZK 1946 óta adja ki a Magyar Folyóiratok Repertóriumát, amely a Magyar Nemzeti Bibliográfia mellékleteként havonta jelenik meg. A Repertórium új szabályzatának tervezése, valamint a nem-nyomdai sokszorosítás bevezetése napirenden van.

A természettudományi és alkalmazott tudományi szakkbibliográfiák jelenlegi

helyzetéről dr. Székely Sándor referátuma és Károlyi Zsigmondnak „A műszaki szakkbibliográfiák néhány kérdése”, valamint Tordayné Péter Erzsébetnek „A mezőgazdasági szakkbibliográfia helyzetéről” szóló kiegészítő referátuma tájékoztatta az értekezlet résztvevőit.

Dr. Székely Sándor elsősorban saját munkaterületének, az Országos Orvosi Könyvtár és Dokumentációs Központnak szakkbibliográfiai tevékenységét ismertette. A magyar és magyar vonatkozású szakkbibliográfiai szakirodalom kurrens nemzeti szakkbibliográfiája, a *Magyar Orvosi Bibliográfia* 1957 óta jelenik meg. Az OOK tavaly megkezdte a magyar orvosi irodalom retrospektív feldolgozását, és idén jelennek meg az első kötetek. A referátum arról is beszámol, hogy a magyar szakirodalom regisztrálása a nemzetközi külföldi kurrens szakkbibliográfiákban milyen módszerek igénybevételevel történik. — *Károlyi Zsigmond* a műszaki szakkbibliográfiák jelen helyzetéről adott jó összefoglaló képet. Műszaki vonatkozásban elmondhatjuk azt, hogy a szocialista könyvtárügy fejlődése hazánkban e rendkívül fontos feladatok megoldására megfelelő szervezetet hozott létre az Országos Műszaki Könyvtár megszervezésével. Az OMK műszaki kurrens szakkbibliográfiai tevékenységének mai színvonala hosszú fejlődés eredménye. Egyenes vonalú fejlődést tapasztalhatunk a kurrens dokumentációs kiadványok, a lapszemlék és a figyelőszolgálat, valamint az ennek újszerű továbbfejlesztését jelentő „témafigyelés” terén.

„A fejlődés iránya azonban a szakkbibliográfiáktól a témabibliográfiák, téma-dokumentációk felé, másrészt pedig a retrospektív bibliográfiáktól a kurrens információs tevékenység felé mutat.” Megállapítja, hogy „éppen a legjelentősebb és legnagyobb méretű műszaki dokumentációs munka nélküli a megfelelő átfogó szervezeti kereteket és a munkájához szükséges anyagi eszközöket. Az egész népgazdaság — valamennyi szaktárca — támogatására hivatott intézmény egyetlen tárcához tartozik, hatásköre pedig a három műszaki jellegű (termelési, akadémiai és műszaki felsőoktatási) könyvtári hálózat közül csak egyre, a termelési könyvtári hálózatra terjed ki. A bibliográfiai és dokumentációs munka szempontjából elkerülhetetlen és szükséges a legszorosabb együttműködés kiépítése. — *Tordayné Péter Erzsébet* a mezőgazdasági szakkbibliográfiai tevékenység eddigi eredményeiről megállapította, hogy a magyar mezőgazdasági szakirodalom kurrens feltárásának problémája teljesen megoldottnak tekinthető. Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Doku-

mentációs Központ 1960-tól kezdve jelenteti a *Magyar Mezőgazdasági Bibliográfiát*, amely a teljes magyar szakirodalmat tartalmazza. A külföldi szakirodalom feltárása tekintetében kutatóintézetekben, sőt felsőoktatási könyvtárakban is csak itt-ott van meg a lehetőség arra, hogy a házi dokumentációs munkának ez a magasabb foka kifejlődhessék. A külföldi szakirodalom hasznosításának bibliográfiai feltáró eszköze tehát a kurrens referáló folyóirat. Ezt az igényt és feladatot tölti be az OMgK havonta megjelenő kiadványa, az *Agrár-irodalmi Szemle*. A témabibliográfiák kérdése is látszólag megoldottnak tekinthető.

A társadalomtudományi szakbibliográfiai tevékenység jelen helyzetéről *Szentmihályi János* „A társadalomtudományok szakbibliográfiáinak néhány kérdése” c. referátumában megállapítja, hogy az ún. bibliográfiai bevezetők, a kalauz jellegű bibliográfiák, melyeknek célja a kezdő kutató, a szaktárgyat tanuló egyetemi hallgatók tájékoztatása arról, hogy a tudományág műveléséhez milyen segédeszközök állnak rendelkezésre, eddig csak igen kis számban jelentek meg.

A retrospektív bibliográfiai szintézisek közül a magyar történelem bibliográfiai feltárása kétségtelenül nagy eredményt jelent. Fontos bibliográfiai segédeszközt képviselnek a *Munkásmozgalmi Intézet*, illetve a *Párttörténeti Intézet* bibliográfiai kiadványai is. Azonban a magyar nemzeti tárgyú tudományágak bibliográfiai szintéziseiben mégsem bővelkedünk, és nem rendelkezünk a magyar irodalom és irodalomtörténet bibliográfiai szintéziseivel sem. A társadalomtudományok területén is szükséges témabibliográfiák tekintetében meglehetősen tervszerűtlenség uralkodik.

A kurrens szakbibliográfiai tevékenység általában nem haladja meg a tájékoztatásnak azt a mértékét, amelyet a kurrens nemzeti bibliográfia nyújt. Különös hiánya e bibliográfiáknak az, hogy a külföldi magyar vonatkozású anyagot nem veszik tekintetbe.

Az ajánló bibliográfiai tevékenység mai helyzetét *Pataki Ferenc* ismertette „Az ajánló bibliográfia mai problémái” c. beszámolójában. A kezdeményező Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nagy érdeme, hogy önállóan kísérletezte ki a különböző ajánló bibliográfiai típusokat. Az utóbbi 15 évben megjelent ajánló bibliográfiák túlnyomó része politikai és szépirodalmi vonatkozású volt. „Az ajánló bibliográfiák elméleti megalapozottságának hiányai megmutatkoztak abban, hogy témaválasztásuk szűk keretekben mozgott és csak közvetve szolgálta a tervszerű ön-

Könyvtárosok a bibliográfiai értekezlet alkalmából rendezett kiállítás tárlói előtt

képzést.” Megállapítja a referátum azt is, hogy az ajánló bibliográfiák száma és a példányszám kezdettől fogva kevés volt.

Általános gyűjtőkörű tudományos könyvtáraink rendszeresen nem készítettek ajánló bibliográfiát. Amit elkészítettek, az jellegében, formájában és témaválasztásában nem különbözött a Szabó Ervin Könyvtár által készített bibliográfiáktól.

Szakkönyvtáraink ajánló bibliográfiai tevékenységét máig is a kísérletezés jellemzi, bár ez a kísérletezés eredményesnek látszik.

Közművelődési könyvtáraink ajánló bibliográfiai tevékenységéről a referátum megállapítja, hogy bár egyes vidéki közművelődési könyvtárak mintaszerű röplapbibliográfiákat szerkesztettek, az e könyvtárak által készített bibliográfiák témaválasztását tekintve közöttük alig van olyan, amelyik nem általános jellegű érdeklődést hivatott kielégíteni és amelyik a speciális helyi érdeklődés kielégítését szolgálná. Formájukat tekintve e bibliográfiák általában a Szabó Ervin Könyvtár által meghonosított bibliográfiai formákat követik.

A helyismereti bibliográfiai tevékenység jelen helyzetét *Berza László* foglalta össze „A helyismereti bibliográfiai tevékenység aktuális problémái” c. referátumában, amelyben megállapítja, hogy a felszabadulás óta tapasztalható olyan törekvés, hogy a helyismereti bibliográfiákat a könyvtárak készítsék, de még mindig inkább egy-egy szerző munkája nyomán jelennek meg. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest gyűjteményének bibliográfiai munkájához hasonló méretű vállalkozásról mind ez ideig nem tudunk. Ez a készülő bibliográfia Budapest irodalmát tárja fel a legrégebb időktől 1950-ig. A bibliográfiának a Budapest gyűjtemény 40 000 kötetes állománya volt

az alapja. Ezenkívül 1080 hírlapot és folyóiratot dolgoztak fel hozzá. Az eddigi tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a helyismereti irodalom iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik országszerte. A könyvtárak érzik a nagy felelősséget, amelyet számukra a helyismereti tevékenység jelent. A referátum azonban megállapítja azt is, hogy a könyvtárak eddigi helyismereti tevékenysége nincs arányban a szocializmus gazdasági és kulturális fejlődésével.

II.

A munkaértekezlet eredményei az ajánlások tükrében.

A tanácskozások — mint már említettük — négy munkabizottságban folytak. Minden bizottságban igen élénk volt a vita. A referátumok, melyek a helyzetismertetésen kívül a megoldandó kérdéseket is felvetették, kellő alapot nyújtottak arra, hogy igen tartalmas hozzászólások hangozzanak el. Ezek jól egészítették ki a beszámolók mondanivalóit.

A háromnapos tanácskozás eredményeit a munkaértekezlet által egyhangúlag elfogadott ajánlások tükrözik. Az általános jellegű ajánlásokat — melyeket összevontan ismertetünk — Dr. Sebestyén Géza, a munkaértekezlet egyik el-

nöke, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ vezetője terjesztette elő. Az általános ajánlások a munkaértekezlet egész munkájának mintegy összefoglalásul a következőket állapítják meg:

A kiadványok mai özönében a bibliográfia nélkülözhetetlen eszközzé lett minden országban. Különösen fontos szerepe van azonban a szocialista társadalmakban, ahol a fejlődés üteme meggyorsult, s így mind a tudomány, mind a termelés érdekei megkövetelik az elért eredmények naprakész állapotban való nyilvántartását, egyben a tömegek tájékoztatása, nevelése is állandó bibliográfiai tenni-valókat ír elő. A magyar bibliográfiának szép hagyományai, nem lelkisinylendő teljesítményei vannak. Jelentős eredményeket mutathatunk fel az elmúlt 16 esztendőből is. Mégis meg kell állapítani, hogy a feladathoz képest elégtelenek az eredményeink, a bibliográfiai termésben nagy hézagok mutatkoznak, így nem sikerül biztosítani a kellő rendszerességet, itt-ott a megkívánható színvonalat sem, és mindenképpen hiányzik a kellő szervezettség.

Általános feladatok:

Ötéves távlati bibliográfiai terv dolgozandó ki. Ebben a súlyponti feladatok kiemelendők.

Széleskörű együttműködést kell kiépíteni az összes érdekelt bevonásával. A bibliográfiai koordinációt szabályozó rendeletet új formában kell kiadni.

Az Orsz. Könyvtárügyi Tanács bibliográfiai szakbizottsága munkabizottságokra bontandó, és az érdekelt intézmények bibliográfiával foglalkozó szakemberei ezekbe meghívandók.

Gondoskodni kell a bibliográfiák közreadásáról. Soronkívül kell biztosítani az alapvető bibliográfiáknak, továbbá azoknak a bibliográfiáknak a megjelentetését, amelyek az országos távlati tudományos kutatási terv célkitűzéseit szolgálják. Feltétlenül biztosítani kell, hogy a könyvtárak a gyűjtőkörükbe eső bibliográfiákat tervszerűen szerezzék be.

Fel kell hívni a kiadók figyelmét, hogy a szakkönyvekhez minden esetben készíttessenek betűrendes névmutatót és tárgymutatót, a folyóiratok szerkesztősegeit pedig, hogy rendszeresen gondoskodjanak a folyóiratok mutatóinak összeállításáról.

A technikai fejlesztést elő kell mozdítani.

A KMK dolgozza ki társadalmunk bibliográfiai igényeinek felmérési módszereit, és el kell végezni ezeknek az igényeknek elemző vizsgálatát is.

A szakbibliográfiai és a nemzeti bibliográfiai munkabizottság együttes ülése

A tudományos tájékoztatás hazai helyzetét és továbbfejlesztésének kérdéseit hasonló munkaértekezlet tárgyalja meg 1962-ben.

A leendő bibliográfusok képzésére fokozott gondot kell fordítani. Valamennyi egyetemen és főiskolán gondoskodni kell a bibliográfia elemi ismereteinek és az irodalomkutatás módszereinek oktatásáról.

Szükség van egy bibliográfiai évkönyv, illetve folyóirat rendszeres megjelentetésére. Ez a kiadvány a bibliográfia elméleti kérdéseivel foglalkozna, ugyanakkor tájékoztatna a magyar bibliográfiai munkásságról is.

Végül a munkaértekezlet elhatározta a munkaértekezlet anyagának kiadását.

A nemzeti bibliográfiai munkabizottság ajánlásait *Haraszthy Gyula*, a bizottság elnöke terjesztette elő. Ezek összefoglalása:

Szükséges a magyar kiadványok új retrospektív feldolgozásának megvalósítása és a kurrens nemzeti bibliográfia füzeteinek folyamatos kumulálása. A XVI. századi ciklus kerüljön először kiadásra. Külön kiemelő feladat a retrospektív nemzeti bibliográfia utolsó, 15 éves ciklusának kiadása.

A kurrens nemzeti bibliográfia rendszerének következő tagolását ajánlotta a munkabizottság: a) Magyar Nemzeti Bibliográfia, b) Magyar Folyóiratok Repertóriuma, c) évenkénti periodika bibliográfia, d) a kisebb jelentőségű nyomtatványanyag egyszerűsített nyilvántartása. Szükséges továbbá a külföldi hungaricumok kartotékrendszerének és a nemzeti biobibliográfia címanyagának felfektetése is.

A nemzeti bibliográfia rendszerének létrehozása és működtetése során igénybe kell vennie az OSZK-nak a könyvtárközi együttműködés segítségét is. Ez a nemzetközi együttműködés a baráti államokkal erőteljesen kiépítendő, illetve fokozandó.

A magyar nemzeti bibliográfia rendszerének teljes kiépítésével tudja leghatásosabban támogatni a szakbibliográfiai tevékenységet. A szakbibliográfiai munka országos tervezéséről és koordinálásának intézményes megoldásáról az illetékes tudománypolitikai és termelési csúcsszervek bevonásával kell gondoskodni.

Az ajánlások ezután felsorolják a behatóbb tanulmányozást és további elmélyedést igénylő nemzeti bibliográfiai problémákat.

Végül az utolsó pont a Magyar Nemzeti Bibliográfia publicitásának és propagálásának szükségességét emeli ki.

A társadalomtudományi szakbibliográfiai munkabizottság ajánlásait *dr. Sziklay László*, a munkabizottság elnöke terjesztette elő. Ezek összefoglalva a következők voltak:

Szükséges a magyar társadalomtudományi szakbibliográfiák lehető teljes rendszerének kiépítése, az ilyen irányú munkálatokat végző valamennyi szerv, valamint az egyes tudományágak művelőinek szervezett együttműködése révén.

A szakbibliográfiai szerkesztésének elsőrendű követelménye, hogy épülő szocialista társadalmunk szükségleteit vegyék figyelembe. Ennek elérése céljából mind a kritika, mind a szelektálás folyamán a pártosság szempontjait kell érvényesíteni.

A szakbibliográfiai tevékenységet az országos távlati kutatási tervvel, a Magyar Tudományos Akadémia gondozásában levő témákkal, valamint a termelés során levő kérdéseivel kell összhangba hozni. Legsürgősebb feladatunk a marxizmus-leninizmus magyar nyelvű irodalmának tanulmányozását elősegítő bibliográfiai szintézis összeállítása, valamint a magyar nemzeti tárgyú tudományágak teljes szakbibliográfiai rendszerének kiépítése.

A korszerű szakbibliográfia követelményei szükségessé teszik, hogy a szakbibliográfiát szakemberek műveljék.

A külföldi kutatók számára a magyar társadalomtudományok minden ágának válogatott, idegen nyelvű bibliográfiáját, szemléjét kell létrehozni.

Gondoskodni kell a magyar társadalomtudományok szelektált bibliográfiájának külföldi forrásokba való eljuttatásáról. Az intézmények figyeljék és tartsák nyilván a külföldi szakirodalom magyar vonatkozású anyagát.

Minden tudományágban elsőrendű fontosságú a bibliográfiai bevezetők (kalauzok) összeállítása és kiadása.

Végül az egyes szaktudományok legfontosabb külföldi eredményeit kurrens repertórium formájában kell a magyar kutatók rendelkezésére bocsátani.

A természettudományos és alkalmazott tudományok szakbibliográfiai munkabizottságának ajánlásait *dr. Pataky Ernő*, a munkabizottság elnöke terjesztette elő. Az ajánlások lényeges pontjai:

Fel kell mérni az egyes tudományterületeken folyó szakbibliográfiai tevékenység hatékonyságát és a társadalom szakbibliográfiai igényét. Ennek alapján kell eldönteni, mik a feltárt igények kielégítésének könyvtári (dokumentációs) eszközei.

A további vizsgálódások nyomán tisztázandók a dokumentáció és a bibliográfia kapcsolatainak elvi és gyakorlati kérdései.

Meg kell szervezni a természettudományok és alaptudományok hazai irodalmának dokumentálását és az átfedések kiküszöbölése céljából a dokumentációt végző hazai intézmények szorosabb együttműködését.

Az elért hazai eredmények külföldi megismertetése céljából a szakfolyóiratok összefoglaló beszámolóit tartalmazó művekben számoljanak be az illető tudományágban elért eredményekről.

Fel kell mérni, hogy milyen mértékben szerepelnek a magyar folyóiratcikkek a nagy külföldi referáló lapokban. A magyar folyóiratok közöljenek minden esetben magyar nyelvű összefoglalót és lehetőleg két idegen nyelvű összefoglalót is.

A bibliográfiai szabványok felülvizsgálандók.

Tovább kell fejleszteni a korszerű műszaki tájékoztató tevékenység megszervezését, legfőbb központi irányítását, összehangolását.

Az ajánló bibliográfiai és helyismereti bibliográfiai munkabizottság ajánlásait *Sallai István*, munkabizottsági elnök foglalta össze. Ezek lényege:

Az ajánló bibliográfiai szerkesztésénél fokozottabban kell arra törekedni, hogy az ajánló bibliográfia az önművelést segítve meghatározott tárgyban, meghatározott olvasórétet számára készüljön, és hogy az a népművelés, az oktatás és a továbbképzés céljait szolgálja. Meg kell szüntetni az eddigi gyakorlat hibáit, az ötletszerű témaválasztást, a kispolgárian egyoldalú szépirodalmi szemléletet stb.

A bibliográfiai témaválasztását a társadalom valamennyi rétegében meglevő tényleges szükségletek határozzák meg. Ki kell alakítani az ajánló bibliográfia tervszerű tematikai rendszerét, azaz ne legyen olyan fontos szakterület, illetve téma, és ne legyen olyan olvasórét, amelynek számára nem készül ajánló bibliográfia. A feladatot az országos általános- és szakkönyvtárak között kell felosztani. Az ajánló bibliográfiai által feldolgozott irodalomnak összhangban kell lennie a közművelődési könyvtárak állományával. Ki kell szélesíteni az eddigi formákat.

A bibliográfiai felhasználásának lényeges feltétele a közművelődési könyvtárak tájékoztató részlegének kifejlesztése.

Mivel igen sok könyvtár készít ajánló bibliográfiát, szükséges az OSzK koordináló tevékenységének további fejlesztése.

A KMK az érdekelt könyvtárakkal, illetve szervezetekkel együtt készítse el az országos bibliográfiai tervet. Gondoskodni kell arról, hogy a könyvtárak dolgozói az ajánló bibliográfiai készítőivel együtt évenként vitassák meg a megjelent bibliográfiákat.

Meg kell teremteni a bibliográfiai kiadásának és terjesztésének jobb feltételeit.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár eddigi bibliográfiai tevékenységét országos méretűvé kell emelni.

Célhittel kell segíteni a technikai nehézségekkel küzdő könyvtárakat, hogy az országos érdekű kiadványok megfelelő példányszámban jelenjenek meg.

A könyvtárosok továbbképzésében megfelelő szerephez kell juttatni az ajánló bibliográfiákkal kapcsolatos kérdéseket.

A helyismereti bibliográfia megalapozása érdekében művelődésügyi minisztériumi utasítással szabályozni kellene a könyvtárak helyismereti tevékenységét. Biztosítani kell a személyi feltételeket, és mielőbb meg kell kezdeni a retrospektív bibliográfiai munkálatokat. A helyismereti tevékenység irányításával egy 6 tagú bizottság foglalkozék.

A tájékoztató feladata a helyismereti munka szervezése, módszertani segítségnyújtás. Maguk helyismereti anyagot nem gyűjtenek. A helyismereti gyűjtemény létrehozása és feltárása a megyei könyvtárak elsőrendű feladata, ezért teljességre törekvően fel kell dolgozni a megyére vonatkozó, másutt megtalálható dokumentumokat is. Az országos időszaki kiadványok bibliográfiai feldolgozását központi terv alapján az egyes könyvtárak között kell felosztani.

Az ajánlások végül a tanulmányozandó kérdéseket sorolják fel.

*

A bibliográfiai munkaértekezlet a tudományos tájékoztatással, a bibliográfiai munkával kapcsolatos számos kérdést vetett fel és tisztázott. Ilyen tekintetben az értekezlet határozottan eredményes volt. A tudományos tájékoztatás egészét érintő kérdések megválasztására a jövő évben kerül sor. Az értekezlet munkájának nyomán azonban máris megnyílt a lehetőség arra, hogy bibliográfiai munkákkal az eddiginél tervszerűbben, cél tudatosabban szolgálhassuk a népművelést, az oktatást és a tudományos kutatást.

Végezetül meg kell említeni, hogy az Agráregyetem vezetősége és könyvtára mindent elkövetett az értekezlet sikeres lebonyolítása érdekében.